

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)

ครูผู้สอน

ครูวิชุดา

กลิ่นจงกล

ครูธีรสุด

ฉำทรัพย์

เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกหลักการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมได้
๒. พูดอธิบายหลักการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมได้
๓. ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

เพลงที่ใช้ โดนใจฉัน

คำสัญญาที่หาที่ใหญ่ · ยิว คนเขียนเพลง

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

คำสัญญาที่หาดีใหญ่ ยิว คนเขียนเพลง

เผยแพร่โดย กรุงเทพ มิวสิค ออนไลน์

เผยแพร่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒

ที่มา [https://www.youtube.com/](https://www.youtube.com/watch?v=qxlYP๙FHjhg)

[watch?v=qxlYP๙FHjhg](https://www.youtube.com/watch?v=qxlYP๙FHjhg)

ชวนคิด พิณิจสาร

จากที่นักเรียนได้ฟังบทเพลงข้างต้น นักเรียนคิดว่าเนื้อหา
ของบทเพลงพูดถึงเรื่องอะไร และนักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

กิจกรรม

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน
จากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี
เพื่อทำกิจกรรมบุรุษไปรษณีย์

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่า วรรณคดี หน้าที่ ๑

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วรรณคดีและวรรณกรรมมีบทบาทเหมือนงานศิลปะอื่น ๆ คือ การสร้างความบันเทิงใจ และจรรโลงใจ ความบันเทิงใจ หมายถึง ความเพลิดเพลิน ความสนุก ความอิมใจอิมอารมณ์ในการอ่าน การฟัง ส่วนจรรโลงใจ หมายถึง ความชื่นบาน เบิกบาน การยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ประณีตชั้น มีจิตใจ และอารมณ์ที่ดั่งลมละอียดอ่อน วรรณคดีและวรรณกรรมจึงเป็นสิ่งทีกล่อมเกลาคิดใจและอารมณ์ มนุษย์ให้ มีความดีความงาม และรู้จักความเป็นจริงของชีวิต เข้าใจชีวิตและเข้าใจมนุษยมากยิ่งขึ้น เราอาจประเมิน คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมได้ทั้งด้านวรรณศิลป์ ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้าน คุณธรรม

๑. **คุณค่าด้านวรรณศิลป์** คือ การพิจารณาถ้อยคำสำนวนที่ใช้ว่ามีความงาม ไพเราะจับใจ อย่างไร เช่น การเล่นคำ เล่นเสียง การใช้ภาพพจน์

ตัวอย่างการเล่นซ้ำคำ คือ การใช้คำนั้นซ้ำกันหลายครั้ง เพื่อเน้นความหมายและก่อให้เกิด อารมณ์สะเทือนใจ

“แต่แม่เที่ยวเซซังเสาะแสวงทุกแห่งห้องหิมเวศ ทั่วประเทศทุกราวป่า สุดสายนัยนาที่แม่ จะตามไปเล็งแล สุดโสดแล้วที่แม่จะขับทราบฟังสำเนียง สุดสุรเสียงที่แม่จะรำเรียกพิไรร้อง สุดมีเท่าที่แม่จะเยื้องย่องยกอย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดป้อญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด จะได้พาน พบประสพรอยพระลูกน้อยแต่สักนิดไม่มีเลย จึงตรัสว่า เจ้าดวงมณฑาทองทั้งคู่ของแม่เอ๋ย หรือว่าเจ้าทิ้งขว้างวางใจไปเกิดอื่นเหมือนแม่ฝันเมื่อคืนนี้แล้วแล”

ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก กัณฐมณี : เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

ตัวอย่างการใช้สัทพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

“วังเอ๋ยวังเวง ห้างแห่ง! ย่ำคำระฆังชาน

ฝูงวัวควายผ่ายลาหิวกาล ค่อยค่อยผ่านห้องทุ่งมุงดินตน”

กลอนดอกร้อยรำพึงในป่าช้า : พระยาอุปถัมภ์คณาทร (นัม กายูจนาชิวะ)

ตัวอย่างการใช้อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง

“ไม่เรียกผะกาศุกุ- ชะกะสื่อรุมแสง

ปานแก้มแฉล้มแดง ตรูณีน ยามอายุ”

มัทนะพาธา : พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่า วรรณคดี หน้าที่ ๒

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี (ต่อ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๒. **คุณค่าด้านอารมณ์** คือ การอ่านหนังสือทำให้อารมณ์เบิกบาน เพลิดเพลิน สนุกสนาน วรรณคดี และวรรณกรรมบางเรื่องทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความสุข ความทุกข์ไปตาม บทประพันธ์นั้น ๆ

ตัวอย่างอารมณ์ขัน

เมื่อยจะตายตามผัวกลัวผีหลอก

กลัวหายใจไม่ออกเมื่ออาศัย

เสภาเรื่อง ขุนช้าง - ขุนแผน ตอน นางพิมเปลี่ยนชื่อวันทอง :
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ตัวอย่างอารมณ์เศร้า

...เมื่อสมเด็จพระมโหฬารเสด็จเสวยกับปนาท เพียงพระสันดานจะขาดจะดับศูนย์ ปรีเวทิดูว่า
นางเสวยพระอาศูรพูนทวยในพระอุรา น้ำพระอัสสุสนาเธอไหลนองคลองพระเนตร ทรงพระกัมแสง
แสนทวยพิโรธา ตั้งแต่ประอมยามค่ำไม่หย่อนหยุดแต่สักโมงยาม นางเสด็จได้แต่ติดตามทุกตำบล
ละเมาะไม่ไทรสมทศศิขริน ทุกห้วยธารละหานหินเหวหุบห้องคูหาวาส ทรงพระพิโรธร้องก้องประกาศเกริ่น
สำเนียง พระสุรเสียงเธอเอือกเย็นระย้อย ทูกอกสัตว์ พระพายรำเพยพัดทุกกิ่งก้าน บุษบกก็เบิกบานผกากร
รัศมีพระจันทร์ก็มีหมองเหมือนหนึ่งจะเศร้าโศก แสนวิบโยคเมื่อยามปัจจุสมัย ทั้งรัศมีพระสุริยอัยส่อง
อยู่ราง ๆ ขึ้นเรืองฟ้า เสียงขณะนี้เหนียวไม่ให้หาละห้อยไทย พระกำลังนางก็อดโรยพิโรธร้อง พระสุรเสียง
เรอผู้ก้องกังวานดัง...

ร่ายยาวท้าวเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี : เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

ตัวอย่างอารมณ์สะเทือนใจ

อุรารานร้าวแยก

ยลสยบ

เอนพระองค์ลงทบ

ท้าวตื่น

เหนื่อคอชอนชบ

สังเวช

วายชีวาตม้สุดสิ้น

สุ่ฟ้าเสวยสวรรค

ลิลิตตะเลงพ่าย : สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

ข้าจะให้ลูกข้าสิบห้าช้าง

ขันหมากมั่งน้อยมากไม่จู้จี้

เสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม :
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่า วรรณคดี หน้าที่ ๓

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี (ต่อ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๓. คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคมเกี่ยวกับความเป็นอยู่
ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี

การเคารพผู้ใหญ่

ไอ้เอ็นดูมณีฤๅน้อย
เข้ากราบเท้าเจ้าตาด้วยอาลัย

ให้ละห้อยโหยหาน้ำตาไหล
หลานจะไปกักรวดด้วยชนนี้

พระอภัยมณี : สุนทรภู่

การกินหมาก

เจ้าชรัยยาอำปากน้ำหมากพुरु

เล่าให้รู้แต่ต้นมาจนปลาย

เสภาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม : สุนทรภู่

ความเชื่อเรื่องความฝัน

ฝันว่าร้องไห้จะได้ชม
ที่เรือนโรคโศกสร้างจะบางเบา

ของรักตกตมจะคืนเข้า
มิตรเก่าจะประคองวันทองน้อย

เสภาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้างได้นางแก้วกิริยา : สุนทรภู่

การเรียกค่าสินสอดทองหมั้น

ข้าจะให้ลูกข้าสิบห้าชั่ง

ขันหมากมั่งน้อยมากไม่จู้จี้

เสภาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม :
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่า วรรณคดี หน้าที่ ๔

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี (ต่อ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๔. **คุณค่าด้านคุณธรรม** วรรณคดีมักจะสะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีคนดีมีคุณธรรมจะเป็นสังคมที่มีความสุข และคนที่ทำความดีจะได้รับผลดีตอบแทน วรรณคดีจึงอาจช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ทั้งความดีความละอายต่อบาป ให้แนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น โคลงโลกนิติ พระอภัยมณี ไตรภูมิพระร่วง บางครั้งคำพูดและการกระทำของตัวละครเป็นคุณธรรมสอนใจที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด ก็ไม่คิดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน พระอภัยมณี : สุนทรภู่
--	--

หิริก็งละอายบาป ประหารให้เสียมคลาย	อันอยู่หยาบสิ้นทั้งหลาย คือตัดเสียซึ่งกองกรรม คัมภีร์รัตนศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงคราม : พระยาวิเชียรคีรี (กล่อม)
---------------------------------------	--

แยกพรรคสมรรคนิน ชาติญาณพิจารณ์ตรง	ทนสิ้น บ ประองคอง ตรึงลักประจักษ์เจือ สามัคคีนาทคำฉันท์ : ชิต บุรทัต
--------------------------------------	--

เขียนเบียดเสียดสอฉ้อฉล ไปทนทุกชั้นกับกัลปี เมตตาการุณสามัญ เป็นสุขทุกวันพรษา	บาปกรรมนำตน จะได้ไปสวรรค์ ภาพย์พระไชยสุริยา : สุนทรภู่
---	--

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
 วิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วรรณคดีและวรรณกรรมมีบทบาทเหมือนนางคือประจักษ์ คือ การสร้างความบันเทิงใจ และจรรโลงใจ ความบันเทิง หมายถึง ความเพลิดเพลิน ความสนุก ความมีมิใช่กิจกรรมในการอ่าน การฟัง ส่วนจรรโลงใจ หมายถึง ความชื่นบาน เบิกบาน การยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ประณีตชั้น มีจิตใจ และอารมณ์ที่งดงามและเยือกเย็น วรรณคดีและวรรณกรรมจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะขาดได้และอารมณ์ มีจิตใจ มีความดีความงาม และรู้จักความเป็นจริงของชีวิต เข้าใจชีวิตและเข้าใจมนุษย์มากขึ้น เราอาจประเมินคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมได้ทั้งด้านวรรณศิลป์ ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านคุณธรรม

๑. คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คือ การพิจารณาถ้อยคำสำนวนที่ใช้ว่ามีความงาม ไพเราะจับใจอย่างไร เช่น การเล่นคำ เล่นเสียง การใช้ภาพพจน์
 ตัวอย่างการเล่นคำ คือ การใช้คำขึ้นซ้ำกันหลายครั้ง เพื่อเน้นความหมายและก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ

"แต่แม่เที่ยวเซซ้และแสงทุกแห่งห้องหับแคว หัวประตูกุญแจหว้า สุดสายบันยานที่แม่จะตามไปเสี้ยน แลสุดโศกแล้วที่แม่จะขับทรบพิงสำเนียง สุดสุราเสียงที่แม่จะรำเรียกพิไร้องสุดนิทที่แม่จะเยื้องย่างอย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด จะได้พานพบประสพรอยพระอุกน้อมแต่กลับนึกมิได้เลย จึงตรัสว่า เจ้าดวงมณฑพาทองทั้งคู่ของแม่เอ๋ยหรือว่าเจ้าทั้งชวีรังวางใจไปเกิดอื่นเหมือนแม่ฝันเมื่อคืนนี้แล้วแล"

รายละเอียดการเล่นละครฉาก กัมพันนิท : เจ้าพระยพระคลัง (หน)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ
 "วังเอ๋ยวังเวง ห้างแห่ง ย่ำคำระนังชาน
 ผู้งัวควายควายย่ำควายควาย ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งไถ่คน"

กลอนดกสร้อยรำพันในป่าช้า : พระยาสุรศักดิ์สงคราม (เดิม กายจนนาข้าว)

ตัวอย่างการใช้อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง
 "ไม้เรียกตะกุกทุ- ชะกะสีอรุณแสง
 ป่าแก้มเอี่ยมแฉง ดุเหมือน อามชยา"

มีหมายเหตุ : พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี (ต่อ)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
 วิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๒. คุณค่าด้านอารมณ์ คือ การอ่านหนังสือทำให้อารมณ์เบิกบาน เพลิดเพลิน สนุกสนาน วรรณคดี และวรรณกรรมบางเรื่องทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความสุข ความทุกข์ไปคนบทประพันธ์นั้น ๆ

ตัวอย่างอารมณ์ชื่น
 เมื่อยจะตามตามตัวลัทธิมีดอก กสิ์หาใจไม่ออกเมื่อฮาลู
 เสนาเรื่อง ขุนช้าง - ขุนแผน ตอน นางพินั่งเสียชู้รับทอง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ตัวอย่างอารมณ์เศร้า
 ...เมื่อสมเด็จพระนริศรวรเจ้าสรดแสนกับปนัดดา เพื่องพระสันดานจะขาดด้วยศูญย์ ปรีเวทิวา นางเสวยพระอาดูรพูนทวงในพระอุรา น้าพระยั้งสุทธาเนถโหลนงอกลองพระเนตร ทรงพรยกันแฉง แสนทวยพิไรวา ตั้งแต่ประอมยามค่ำไม่หย่อนหยุดแต่สักไมยาม นางเสด็จได้เสด็จตามทุกตำบล และเมามือไม่โพรสมที่ศิขริน ทุกหัวธรรระหาหนับเหวหุบหือฮูหวาล พระหญิงเฝ้าร้องก้องประกาศเกริ่นสำเนียง พระสุเมียงแฉงเอียงเอียงระยอ ทุกกลศิศร์ พระพวยร้างเพยพิศทุกถิ่นกัน บุชบงก็เบิกบานผกากร รีมมีพระจับทรงหิ้ววงเหมือนหงะเศวีโคก แลนวิปโยคเมื่อยนปัจจุบันนี้ ทั้งรีมีพระสุริโยที่ส่องอยู่วาง ๆ ขึ้นเรืองฟ้า เลียงชะนึเหนียวไม้ให้ทะเลหือโยน พระกัสังนางก็ถือโรยไฟไว้วร้อง พระสุรเสียง แฉงก้องกักรวนล...

รายละเอียดการเล่นละครฉาก กัมพันนิท : เจ้าพระยพระคลัง (หน)

ตัวอย่างอารมณ์สะเทือนใจ

สุวรรณวิวผก	ยลชล
เนนพระองค์งท	ท้าวดิน
เหนื่อคชของนบ	สังเวช
วาชชีวาคันสุคน	สุพี่เสวยสุวรรณ

ฉัตรและพ่าย : สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ข้าจะให้ลูกข้าลับพิชัง ชันหมากมกัถ้อยมากไม่จุจี้
 เสนาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี (ต่อ)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
 วิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๓. คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคมเกี่ยวกับความเป็นอยู่ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี

การเคารพผู้ใหญ่
 โธ่เอ็นดูมิผู้ชื่อน้อย ให้ละห้อยโหยหน้าตาไหล
 เข้ากราบเท้าเจ้าตัวด้วยถ้อย หลานจะไปรักลือด้วยอนิ
 พระอภัยมณี : สุทรภู่

การกินหมาก
 เจ้าชวีอย่าอัปปากน้ำหมากกรู เล่าให้ผู้เฒ่าฟังปลาย
 เสนาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน กำนันตลาจรม : สุทรภู่

ความเชื่อเรื่องความฝัน
 ฝันว่าร้องไห้จะได้พบ ของรักคคมะจะคืนเข้า
 ที่ร้อยโรคโคกร่างจะบางเบา มีคนท่าจะประองรับทองน้อย
 เสนาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้างในปางแก้ววิธา : สุทรภู่

การเรียกค่าสินสอดทองหมั้น
 ข้าจะให้ลูกข้าลับพิชัง ชันหมากมกัถ้อยมากไม่จุจี้
 เสนาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน ตอน พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี (ต่อ)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
 วิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๔. คุณค่าด้านคุณธรรม วรรณคดีมักจะมีสาระสอนให้เห็นว่าสังคมที่มีคนดีมีคุณธรรมจะเป็นสังคมที่มีความสุข และคนที่ทำความดีจะได้รับผลดีตอบแทน วรรณคดีจึงอาจช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ทั้งความดีความสะอาดต่อบุป ให้แนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม เช่น โศกโลกนิติ พระอภัยมณี ไชยภูมิพระร่วง บางครั้งคำพูดและการกระทำของตัวละครเป็นคุณธรรมสอนใจที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น

แม้ลอบนอว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกว่าหนค
 ถึงแก่ลัดขันธ์ก็อย่าใจเสียลค ก็ไม่เคียดเหมือนหงษ์ในน้ำใจคน
 พระอภัยมณี : สุทรภู่

พิริถึงจะฮายบป ยันผู้ยกยบลันที่หลาย
 ประหารให้เสียมคตย คือคิดเสียซึ่งกกรรม
 ฌัมวีพันทศวงรี แพร่ศคตรงเศวระที่ : พระยาวิเชียรขันธ์ (ภักดี)

แยกพรรคคนรวคิน ทนลับ บ ประองคอง
 ชาตญาณพิจารณคอง คตริมย์ประจักษ์ทรงเงือ
 ลานคิณค้ำฉันท : ติศ บุรพัต

เบ็ทเบ็ทเม็ลคตล้องฉอถล บกปรนภรรนค
 ไปทนทุกคัณกับกัถลป เมตคการุณคสามัญ
 เป็นสุททุกัณหรรษา จะได้ไปสวรรค
 กาศ์พระเษษฐีกา : สุทรภู่

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การพิจารณาถ้อยคำสำนวนที่ใช้
ว่ามีความงาม ไพเราะจับใจ
อย่างไร เช่น การเล่นคำ
เล่นเสียง การใช้ภาพพจน์

คุณค่าด้านอารมณ์

การอ่านหนังสือทำให้อารมณ์เบิกบาน เพลิดเพลิน
สนุกสนาน วรรณคดี และวรรณกรรมบางเรื่องทำให้
ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความสุข ความทุกข์
ไปตามบทประพันธ์นั้น ๆ

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี

คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม

วิถีชีวิตของคนในสังคมเกี่ยวกับ
ความเป็นอยู่ ความคิด ความเชื่อ
ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี

คุณค่าด้านคุณธรรม

มักจะสะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีคนดีมีคุณธรรมจะเป็นสังคม
ที่มีความสุข และคนที่ทำความดีจะได้รับผลดีตอบแทน วรรณคดีจึงอาจ
ช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ทั้งความดีความละอายต่อบาป
ให้แนวคิดที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ลงมือทำ จดจำได้

นักเรียนทำกิจกรรมบุรุษไปรษณีย์ ดังนี้

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำใบงานที่ ๕

เรื่องแผนภาพความคิด “การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี”

ลงมือทำ จดจำได้

นักเรียนทำกิจกรรมบุรุษไปรษณีย์ ดังนี้

๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งผู้แทน ๑ คน แสดงบทบาทสมมติ เป็นบุรุษไปรษณีย์ โดยมีหน้าที่ส่งพัสดุ คือ ใบงานที่ ๕ เรื่องแผนภาพความคิด “การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี” กลุ่มจัดทำไปให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นเพื่อนกลุ่มอื่น

ลงมือทำ จดจำได้

นักเรียนทำกิจกรรมบุรุษไปรษณีย์ ดังนี้

๓. เมื่อแต่ละกลุ่มได้รับพัสดุ คือ ใบงานที่ ๑ เรื่องแผนภาพความคิด “การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี” แล้ว ให้นักเรียนช่วยกันเติมเต็มข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วนำส่งคืนเจ้าของ

ใบงานที่ ๑ เรื่อง
แผนภาพความคิด
“การวิเคราะห์
คุณค่าวรรณคดี”

ใบงานเรื่อง แผนภาพความคิด “การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี”
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ศิลปศาสตร์การประพันธ์ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนจัดทำแผนภาพความคิด “การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี”

แผนภาพความคิด

ชื่อ - สกุล ชั้น เลขที่

ชวนคิดช่วงท้าย

ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจากการ
ทำกิจกรรมในช่วงนี้

คำไหนใช้ถูก

จันทรรูปปราศาศา

จันทรจันทร์ทรรูปปราศาศา

จันทร์รูปปราศาศา

ภาพจาก นายธีรสุด ฉำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม> ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

สุขสันต์การเดินทาง

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

